

Göteborg 2016-12-29

Till:

Mark- och MiljöÖverdomstolen

Via

Mark- och miljödomstolen vid Vänersborgs tingsrätt
mmd.vanersborg@dom.se

**Överklagan av MMDs beslut, 2016-12-08, målnummer P 3804 - 16
Länsstyrelsen beslut dnr 403-13045-2016
Detaljplan Källtorp - bostäder och skola i östra Källtorp**

Diarienummer SBK: BN0465/06

Diarienummer FK: FN0483/06

Klagande:

Föreningen Trädplan Göteborg
Orgnummer: 802469-6950
Barbara Lindell
ordförande och firmatecknare
c/o Lindell
N. Fogelbergsg. 9a, 411 28 Göteborg
e-mail: tradplangoteborg@gmail.com

Yrkande

Vi yrkar att

- Trädplan Göteborg har rätt att överklaga, dvs att föreningens överklagande inte avvisas då den föreslagna detaljplanen utgör en betydande miljöpåverkan. (Se nedan)

Vidare yrkar vi på att:

- det görs en Miljökonsekvensbeskrivning, i enlighet med I 5 kap. 18 § tredje stycket ÄPBL
- att ädellövsbogen och parkmiljön bevaras

- att EUs habitatdirektiv följs, särskilt vad gäller skydd av "blandädellövskog" och "blandädellövsträd i brant sluttning"
- att den stora rödboken utanför sjuksköterskebostaden bevaras och naturminnesförklaras
- att de grova träd som hamnar på allmän plats (park eller natur) skyddas genom särskild skyddsbestämmelse
- att kännbara viten utdöms i de fall träd skadas
- att kännbara viten utdöms i de fall kulturhistoriska byggnader och kulturmiljöer skadas
- att områden med högt naturvärde klassas som naturskyddsområde enligt miljöbalken
- att artskyddsförordningen gäller och inga undantag görs
- att fortsatt fragmentisering av Kålltorps grönområden undviks, och att Göteborgs Grönplan, Miljö kvalitetsmål, regionala direktiv samt nya Trädpolicy följs
- att fladdermössen fredas och gällande svenska och internationella förordningar följs

1. Grunder

1.1 Föreningen Trädplans grunder för överklagan och därmed rätt till prövningstillstånd.

1.1.1 I 5 kap. 18 § tredje stycket ÄPBL anges att MKB ska upprättas, om detaljplanen kan antas medföra en betydande miljöpåverkan bl.a. på grund av de stora skövlingar av skyddsvärd barrskog och ädellövskog som kommer att ske när planområdet tas i anspråk för "projekt för sammanhållen bebyggelse".

1.1.2 Det förslag som nu är antaget uppfyller inte grundläggande krav för detaljplan och innebär en skövling av värdefull stadsnära natur. Det strider mot 1:5, 2:1 och 2:2 ÄPBL samt MB 3 kap 6§, MB 6 kap 12§, MB 7 kap 9§ och Eu-direktiv 92/43/EEG samt konventionen EUROBAT

1.1.3 Ett unikt område med stort ekologiskt värde, bestående av flerskiktad gammal barrskog och unik ädellövskog, hotas och skapar en allvarlig barriär i det viktiga blandskogssambandet som ingår i den gröna kilen från Delsjöreservatet via Kålltorp mot stadens centrum.

1.1.4 Om området exploateras enligt nuvarande detaljplan försvagas och fragmenteras blandskogssambandet samt rekreativsmöjligheterna i hela stadsdelen.

1.1.5 Kommunen har inte undersökt lämpliga alternativ, i området, för att därigenom minska den miljöpåverkan som exploateringen orsakar.

- 1.1.6** Kommunen har inte upprättat en miljökonsekvensbeskrivning (MKB) som på ett riktigt sätt beskriver konsekvenserna av exploateringen på området och blandsskogssambandet som utgör en viktig länk i de gröna lungor som går från Delsjöreservatet via Kålltorp in mot stadens centrum. Påverkan på miljömålen har också redovisats felaktigt eftersom felaktiga utgångspunkter för miljöriktlinjer används
- 1.1.7** Frånvaron av avvägning mellan motstående intressen utgör ett brott från själva huvudsyftet med detaljplanedirektiven. Eftersom planförslaget inte uppfyller grundläggande krav, som skall ställas på en detaljplan, bör förslaget i dess nuvarande utformning upphävas.
- 1.2** Det planerade uppförandet av bostäderna, infrastrukturen och utomhusområdena skulle innebära en stor utökning av den eventuella tomtavgränsningen respektive hemfridszonen och ett ianspråktagande av mark som idag är tillgänglig för allmänheten. Av planhandlingarna framgår tydligt att detta kommer innebära ett mer intensivt utnyttjande av området, vilket då borde kräva att det genomförs en MKB.
- 1.3** Den planerade bebyggelsen kommer inte enbart att ske på det som bedöms vara "ianspråktagen mark" utan även på icke ianspråktagen mark. Det är oklart var gränsen för ianspråktagen mark och kvarters-bebyggelsen går och varför områden som inte är ianspråktagna får bebyggas. Det är tydligt att exploateringen inte slutar vid huskropparna, utan även omfattar vägar och annan tomtmark intill de planerade byggnaderna.
- 1.4** Detaljplanen och Länsstyrelsens motivering för avslag på överklaganden av densamma, bör underkännas då de inte tillräckligt redogör för en intresseavvägning mellan att bebygga det icke ianspråktagna området och exploateringens påverkan på miljön, naturen och friluftslivet.
- 1.5** Länsstyrelsen hänvisar till ett kommunalt självbestämmande i markanvändningsfrågor och menar att kommunen skall bestämma hur avgränsningen skall ske av det område, som den väljer att planlägga. Länsstyrelsen bortser därvid från, att detaljplanen i detta fall får påtagliga negativa konsekvenser för samtliga boende och brukare av hela området samt har stor negativ miljöpåverkan.
- 1.6** Länsstyrelsens slutsats, att de avvägningar kommunen gjort mellan motstående intressen är skäligen, lämnas helt utan någon form av motivering.

2. Miljöbalken

Detaljplanen strider mot Miljöbalkens 2 kap allmänna hänsynsregler 6§, Val av plats: *”För en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön.”*

Föreningen Trädplan Göteborg anser att valet av plats för verksamhetsområdet strider mot lokaliseringsprincipen genom att marken som tas i anspråk har ett högt naturvärde, vissa delar består av 150-200 år gammal barrskog och ädellövskog, samt andra biotoper, som bidrar till en varierad natur. Marken kommer inte att gå att återställa på grund av sprängning och utplaning. Man bryter upp en viktig länk i den gröna kilen. Nyckelbiotoper med rödlistade arter kommer att vara mer eller isolerad från skogen intill. Området ingår i den gröna lungan som sträcker sig från Delsjöreservatet mot innerstaen och sen mot Slottskogen/Botaniska. Den utgör en viktig del av de ekologiska samband som är nödvändiga för hela kilens funktion.

Valet av plats står i strid med regionala målen att skydda de gröna kilarna i länet och därmed värna de skogliga spridningssambanden. Föreningen Trädplan Göteborg är vill veta vad som gäller enligt praxis, om sådan finns – kommunernas självbestämmande i förhållande till skrivningar i lag (MB) och regionala styrdokument.

3. Biologisk mångfald samt miljömålen ”Levande skog” och ”Ett rikt växt- och djurliv”

Till Miljöbalken 1 Kap, 1 § andra stycket ges bl.a. en tolkning enligt följande:

- Värdefulla natur- och kulturmiljöer skall skyddas och vårdas.
- Den biologiska mångfalden skall bevaras.
- Mark- och vattenområden skall användas så att en från ekologisk, social, kulturell och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas.

Med hänvisning till avsnitt 1. och 2. ovan, menar Föreningen Trädplan Göteborg att den biologiska mångfalden i ett område som ingår i den gröna kilen i Kålltorp kommer att utarmas, vilket tillsammans med andra likande ingrepp i närheten och på andra ställen i staden påverkar möjligheterna att uppnå de båda miljömålen. I det mycket lilla grönområde som sparas från avverkning, bedöms den biologiska biodiversiteten vara svag.

Länsstyrelsen har en rapport ” Strategi för miljömålet ett rikt växt- och djurliv” som betonar vikten av att svaga ekologiska samband förstärks. Exploateringen strider mot detta och

eftersom kommunen inte har rådighet över de åtgärder som krävs för att stärka sambanden anser vi att detaljplanen måste hävas tills dessa frågor har lösts. Föreningen Trädplan Göteborg anser att den exploateringen som är planerad motverkar biologisk mångfald och med den också motverkar arbetet att nå de nämnda miljömålen.

4. Föråldrad detaljplan och avsaknad av förslag till alternativa placeringar för bebyggelse och vägar

Detaljplaneområdet är avsett för bostadsområde, skola, vägar etc. Detaljplanen är föråldrad och undermålig. Den går helt emot intentionerna i Göteborgs olika planer och direktiv för en klimatsmart och grön stad (tex översiktsplanen, Grönplanen och den nya Trädpolicyen). Hur är detta möjligt? Området omfattas av plan- och bygglagens generella varsamhetsbestämmelser och förvanskningförbud. Planen strider mot hushållningsbestämmelserna i miljöbalken. Exploatering och andra ingrepp får endast komma till stånd om det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdets natur- och kulturvärden.

Föreningen Trädplan Göteborg saknar en grundlig utvärdering av alternativa byggplaner där marken utnyttjas på ett mer miljöeffektivt sätt och värdefulla naturvärden sparas. Föreningen Trädplan Göteborg menar att det finns alternativa tomter för utökade bostadsområden och att en utredning av detta borde ha presenterats innan kommunen började planera för en ny detaljplan. I o m det kraftigt ökade bostadsbyggandet i hela kommunen borde man tagit ett steg tillbaka och gjort en behovs/önskemålsundersökning och med bättre markeffektiv byggande och bättre respekt för bevarandet av naturvärden, i enlighet med nationella och lokala riktlinjer som finns.

Både Länsstyrelsen och kommunen betonar vikten av att bostäder skall kunna byggas i området. Föreningen Trädplan Göteborg ser detta mera som ett påstående än en sakligt underbyggd analys. I Naturvårdsverkets skrift "Styr med sikt på miljömålen" betonas vikten av transparens i underlag till beslut som rör detaljplaner mm. Föreningen Trädplan Göteborg efterlyser en sådan analys innan viktiga ekologiska samband exploateras.

Naturvärdesinventeringen (NVI) gav att cirka 16,5 hektar bedömdes ha naturvärden, varav 9 hektar har höga naturvärden. Några av de exploateringsytor som angetts i detaljplanen ligger inom områden med höga naturvärden. Exploatering inom dessa områden kan därför ge stora negativa konsekvenser för naturen i området. Detta går tydligt emot Göteborgs Stads Översiktsplan, Göteborg Stads Grönplan, samt ny Trädpolicy för Göteborgs Stad.

Politikerna har inte lyssnat på sakägare och boende i området eller andra oroad röster som höjts angående ingreppen i denna del av stadsmiljön. Stadsbyggnadskontoret,

Fastighetskontoret och Park och Naturförvaltningen har ett ansvar för att värna och bevara den kulturhistoriska miljön samt naturmiljön i staden. Hur kan man då planera ett nytt bostadsområde på ett sådant sätt att stora natur- och kulturvärden hotas, och oåterkalleligen försvinner?

Det finns möjlighet att ändra detaljplanen - det finns alternativa förslag på nya bostäder som bättre bevarar den befintliga natur- och kulturmiljön.

5. Avsaknad av prövning enligt ÄPBL

Eftersom detta planärendet startat före 2/5 2011 gäller direktiven i den äldre PBL (ÄPBL). Enligt 1:5 ÄPBL skall både allmänna och enskilda intressen beaktas vid planläggning. I ett regeringsärende (M2000/1052/Hs/P) anförde regeringen bl.a.: "När en detaljplan upprättas krävs alltid att kommunen beaktar olika berörda enskilda intressen och därvid bl.a. gör en prövning av om den bebyggelse som blir möjlig leder till betydande olägenheter för närboende."

En så detaljerad plan som i detta fall, där byggrätterna är exakt avgränsade i plan och höjd, får förutsättas utgöra ett uttömmande ställningstagande till kraven i 3 kap ÄPBL. Planutformningen förutsätter således, att en noggrann prövning skett mot bl.a. kraven i 3:2 ÄPBL och att denna prövning redovisas detaljerat. En sådan redovisning saknas helt.

I prop. 1985/86:1 (s. 366) anförde departementschefen bl.a.: "Vidare bör en viktig uppgift för besvärinstanserna vara att pröva eventuellt föreslagna alternativa sätt att lösa den planeringsfråga som är aktuell i ärendet. Intrånget för de enskilda kanske kan minskas eller elimineras, om man gör vissa jämkningar av läget eller utförandet av en byggnad eller en annan anläggning. Det visar sig i praktiken ofta möjligt att tillgodose klagandenas önskemål helt eller delvis, utan att det behöver innebära något ingrepp i den kommunala självstyrelsen. **Det finns konkreta alternativ som är mer yteffektiva och sparar stora naturvärden – men dessa har inte beaktats.**

Av 2 kap. 1 och 2 § ÄPBL följer bl.a. att mark ska användas för det eller de ändamål den är mest lämpad för och att planläggning ska göras med beaktande av bl.a. natur- och kulturvärden och främja en ändamålsenlig struktur – vi anser att så inte skett med detta planärende.

Enligt 2 kap. 1 § ÄPBL och 3 kap. 6 § första stycket miljöbalken ska områden som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras kulturvärden, så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada kulturmiljön. Den tänkta exploateringen kommer att påtagligt skada kulturmiljön bl.a. vid Renströmska Villan.

Enligt 2:2 ÄPBL skall planläggning, med beaktande av natur- och kulturvärden, främja bl.a. en estetiskt tilltalande utformning av bebyggelse och goda miljöförhållanden i övrigt. Regeringen framhöll (prop 1994/95:230 s.31) bl.a.: ”För det tredje handlar det om att skapa en rik och levande vardagsmiljö.... Lokalisering och utformning av bebyggelse och anläggningar måste därför ske med stor hänsyn till den byggda miljöns värden och kvaliteter.” Regeringen underströk kraftigt (a. prop. s. 49), att kravet på hänsyn till befintliga natur- och kulturvärden beaktas särskilt vid förändringar i bebyggelsestrukturen. Därför bör den nuvarande detaljplanen omarbetas.

6. MKB bör upprättas

Ett projekt av detta slag med omfattande miljöpåverkan skall enligt Plan- och bygglagen (PBL) 4 kap. 2 a§ bedömas enligt Miljöbalken (MB) 6 kap. 12§ och förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (1998:905) 4§. Detta innebär att en miljökonsekvensbedömning (MKB) bör upprättas, vilket inte gjorts av kommunen. En MKB syftar till att bedöma positiva och negativa miljökonsekvenser, miljöpåverkan och konsekvenser för miljön och människors hälsa, samt konkreta förslag på åtgärder som medför att projektet kan utformas på ett sådant sätt att eventuella negativa effekter minskas.

Rimliga alternativ med hänsyn till planens eller programmets syfte och geografiska räckvidd skall också identifieras, beskrivas och bedömas – vilket inte skett.

Detaljplanens omfattande påverkan på naturmiljön i hela området visar att detta sammantaget kan leda till att planens genomförande kan antas medföra en betydande miljöpåverkan. Vilket betyder att en MKB bör upprättas.

Kriterierna för bedömning av miljöpåverkan innehåller framför allt negativa aspekter men även vissa positiva aspekter ska beaktas. Det är dock den negativa miljöpåverkan som är utslagsgivande vid kommunens ställningstagande till om en miljöbedömning ska göras eller inte. Osäkerhet om vilken miljöpåverkan planens genomförande kan få, bör hanteras som en risk för betydande negativ miljöpåverkan. En positiv påverkan ur en aspekt kan inte vägas mot en negativ påverkan ur en annan. Därför räcker det exempel inte att hävda att 30 nya fågelholkar kompenserar för en mycket stor påverkan på fågellivet och de rödlistade arter som nu finns i området.

Av 4 § förordningen (1998:905) om miljökonsekvensbeskrivningar framgår att i fråga om detaljplaner enligt 5 kap. ÄPBL och som enbart avser användningen av små områden på lokal nivå ska genomförandet antas medföra en betydande miljöpåverkan endast om myndigheten eller kommunen med beaktande av de kriterier som anges i bilaga 4 finner att så är fallet. Detta bör prövas av MMD, då följande av de kriterier som ingår i bilaga 4 till förordningen ej särskilt eller tillräckligt har beaktats:

1. Planen

- b) har betydelse för andra planers eller programs miljöpåverkan,
- c) har betydelse för integreringen av miljöaspekter särskilt för att främja en hållbar utveckling,
- e) har betydelse för genomförandet av gemenskapens miljölagstiftning.

2. Typen av påverkan och det område som kan antas bli påverkat (se exempel i kommande kapitel)

- a) sannolikheten, varaktigheten och frekvensen av påverkan och möjligheten att avhjälpa den med en alternativ plan
- b) påverkans totaleffekt
- c) påverkans gränsöverskridande art
- d) riskerna för människors hälsa eller för miljön
- e) påverkans storlek och fysiska omfattning
- f) den betydelse och sårbarhet som det påverkade området har på grund av intensiv markanvändning, överskridna miljö kvalitetsnormer, kulturarvet eller speciella särdrag i naturen (tex tätortsnära blandädel-lövskog i brant sluttning med rödlista arter)
- g) påverkan på områden eller natur som har erkänd nationell, gemenskapseller internationell skyddsstatus, tex EU-habitatdirektiv.

Även i I ÖP för Göteborg 2009-02-26 under Konsekvensbeskrivning sid 51 understryks vikten av en MKB:

”Utbyggnad av väg kan innebära betydande miljöpåverkan och det krävs en miljökonsekvensbeskrivning enligt miljöbalken.”

7. Naturmiljö

7.1 Detaljplanen bryter mot Miljöbalken 3 kap 6 §

”Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller naturmiljön. Behovet av grönområden i tätorter och i närheten av tätorter skall särskilt beaktas.”

De höga naturvärdena och vikten av att ha en sammanhängande grön lunga, gör att området bör jämföras med reglerna om Kulturresevat i Miljöbalken 7 kap. 9§. Man kan därför ifrågasätta om Kommunen, överhuvudtaget äger rådighet att disponera marken för exploatering. Man kan också ifrågasätta om staden har rätt att detaljplanera området på ett sätt som medför att träd och övriga naturvärden i så stor omfattning ödeläggs.

7.2 Den antagna detaljplanen bryter även mot EU:s habitatdirektiv.

I Kålltorp finns flera ädellövskogar av blandtyp. Blandädellövskogar omnämns speciellt när ex. olika Natura 2000 områden ska skydds-klassas, eftersom de finns med bland de "skogliga naturtyper" som EU:s habitatdirektiv ålagt Sverige att skydda.

I naturområdet i Kålltorp, som nu riskerar avverkning, finns flera olika ädellövträdsdrag, varav några står i brant sluttning (blandädellövskog i brant), denna är extra skyddsvärd enligt EU:s habitatdirektiv.

7.3 Kultur- och miljövärden kommer utsättas för omfattande negativ påverkan

Experterna säger att delar av Kålltorps höga kultur- och miljövärden kommer utsättas för omfattande negativ påverkan av byggprojektet.

"Kullen bakom Kålltorps sjukhem (område 2) bedöms vara mycket känsligt för exploatering ur en naturvärdessynpunkt. Bebyggelse i detta område skulle betyda att höga naturvärden som gamla tallar och lövträd samt den rödlistade tallticka och ask kan försvinna. Detta får konsekvensen att biologisk mångfald minskar eller i värsta fall försvinner från området. Tas en del av området i anspråk blir fragmentering ett annat resultat som bidrar till minskning av naturvärdet. En konsekvens av detta blir att områdets biologiska mångfald kan påverkas negativt eller helt försvinna." (NVI, Naturvärdesinventering Östra Kålltorp, Calluna, 2011-1117)

"Utöver dessa arter förekommer höga naturvärden knutna till det gamla trädskiktet, främst tall men även ek och ett stort antal träd (levande och döda) har håligheter. Troligen har kullen varit trädbeväxt över lång tid"

"Enligt Mikael Finsberg på Park och Natur är åldern på tallarna här dessutom bland de äldsta i hela Delsjöområdet"

"Det finns i hela området en stor andel grova träd som ur en naturvärdessynpunkt bör sparas så långt det är möjligt för att öka självföryngringen och spridning av arter knutna till dessa träd. Vidare kan döda eller döende träd skapa förutsättningar för fåglar och fladdermöss i framtiden." (NVI)

7.4 Kompensationsåtgärder

De kompensationsåtgärder som föreslås för det förstörda fågellivet, de många grova träd som ska avverkas och förlusten av den tätortsnära naturmiljön samt områden för rekreation är inte tillräckliga. Riktlinjer i miljöbalken och PBL följs inte om den antagna detaljplanen genomförs. Att tex föreslå tre små unga träd på annan plats istället för att bevara den skyddsvärda gamla rödboken vid sjuksköterskehemmet, är ett brott mot gällande förordningar. Den plats som föreslås för de tre nya träden är på *"de högre belägna delarna består av berg i dagen och berg med tunt jordtäckte."* Hen olämplig plats för att etablera nya träd som ska växa sig stora.

Kompensationsåtgärder begränsar inte den skada som uppstår på platsen för den planerade exploateringen. För att kompensationsåtgärder ska bidra till att uppväga den förväntade

skadan från en exploatering måste den medföra naturvårdsnytta i förhållande till ett scenario där ingen kompensation genomförs. Detta innebär att kompensationen måste bidra till att öka eller upprätthålla naturvärdena på platsen där den genomförs – så är inte fallet i detaljplanens och remissinstansernas föreslagna åtgärder.

7.5 Grön Lunga

Kålltorps park och skog är ett uppskattat rekreationsområde, och en viktig grön lunga för denna del av staden. Väsentliga delar av denna park och skog har stora naturvärde och är en del av den sammanhängande och avgörande gröna lunga i staden, med biotoper och skyddade arter av växt och djurliv.

Detta bör Göteborgs Kommun värna och inte låta förstöras. De gamla träd som fälls går inte att ersättas. Nya träd som planteras i sån stressad stadsmiljö blir aldrig lika stora, de dör ofta inom några år. Det krävs mellan 500 till 1000 stora träd för att ersätta ett enda fullvuxet träd vad gäller kapacitet i koldioxidomvandlingen. Därför räcker det inte att plantera tre nya små träd som ersättning för den stora gamla rödbok som planeras att fällas. En sån gammal stor frisk rödbok får vi aldrig igen om den avverkas! Detsamma gäller den stora eken som ska fällas.

Varje stort träd binder dessutom ca 9 kilo partiklar per år och suger ca 3000 liter vatten - vad innebär det att så många grova träd och/ eller gamla träd försvinner i områdets leriga område med stor översvämningsrisk och på kullarna där det kan bli rasrisk i slänterna?

En av slutsatserna i NVI lyder:

"Höga naturvärden finns främst i inventeringsområdets sydliga delar. De flesta naturvärdena är knutna till grova och äldre träd samt områdenas storlek.... Byggnation på kullen bakom Kålltorps sjukhem (område 2) kan medföra stora negativa konsekvenser. Bebyggelse i detta område skulle betyda att höga naturvärden som till exempel gamla tallar och lövträd samt den rödlistade tallticka och ask kan försvinna. Detta får konsekvensen att biologisk mångfald minskar eller i värsta fall försvinner från området. Tas en del av området i anspråk blir fragmentering ett annat resultat som bidrar till minskning av naturvärdet. En konsekvens av detta blir att områdets biologiska mångfald kan påverkas negativt eller helt försvinna. Det rekommenderas därför att inte bebygga område 2 bakom Kålltorps sjukhem till följd av framtagna konsekvenser."

7.6 Rödlistade fåglar och Fladdermöss

En ny rödlista har 2015 getts ut av Artdatabanken. En av arterna som påträffades under inventeringen har fått förändrad rödliststatus; kungsfågel är numera rödlistad som sårbar (VU). Påverkan på rödlistade fåglar kan aktualisera förbuden i 4 § artskyddsförordningen och därigenom, enligt både Trädplan Göteborgs och Länsstyrelsens uppfattning, innebära att en MKB behöver upprättas enligt kriterierna i bilaga 4 till förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar (se MÖD Mål nr P2823-13). Detsamma gäller påverkan på fladdermöss, även icke rödlistade arter.

I området finns fladdermöss. Även om man i inventeringen inte kunnat hitta de mer sällsynta arterna, så innebär det inte att det är fritt fram för exploatering och borttagande av fladdermössens habitat.

Alla fladdermöss i Europa skyddas av konventionen EUROBATS - avtalet för skydd av europeiska fladdermuspopulationer. Avtalet skyddar fladdermössen, deras boplatser, övervintringsplatser och deras viktigaste jaktområden. Alla fladdermöss i Sverige är sedan 1986 enligt lag fredade (3 § jaktlagen) och de är dessutom fridlysta enligt Artskyddsförordningens fridlysningsbestämmelser (§§ 4 och 5). Enligt 4 § 2 punkten artskyddsförordningen är det förbjudet att avsiktligt störa djur, särskilt under djurens parnings-, uppfödning-, övervintrings- och flyttperioder. Enligt 4 § 4 punkten är det förbjudet att skada eller förstöra djurens fortplantningsområden eller viloplats. Fladdermöss är även markerade med "N" i bilaga 1 till Artskyddsförordningen. Detta innebär att arten kräver noggrant skydd enligt art- och habitatdirektivet. Arten finns upptagen i bilaga 4 till art- och habitatdirektivet. Området som nu planeras att exploateras kan anses vara både en boplatst samt en nyckelbiotop för fladdermöss.

8. Rekreativsområden och tätortsnära grönområden

Västra Götaland har fått i uppdrag från regeringen att se över och bevara tätortsnära grönområden, eftersom mer och mer konkurreras bort av den växande staden. Den tätortsnära naturen är den natur de flesta medborgare kommer i kontakt med i vardagen, och har visat sig vara en viktig del i människors rekreation och välbefinnande, och bidrar därmed till folkhälsa. Genomförandet av den föråldrade men antagna detaljplanen bryter mot regeringens uppdrag.

I Göteborgs Stads Översiktsplan anges tydligt vikten av "tillgång till goda grön- och rekreativsområden i bostädernas närhet ska säkras vid planering och utbyggnad av nya områden och då staden kompletteras med ny bebyggelse inom den befintliga strukturen." (ÖP Del 2 sid 27) I ÖP Sammanfattning punkt 10 står.

"Tillgång till grönska, lek, idrott, föreningsliv ökas. Borttagen natur ska kompenseras." 30 fågelholkar och 4-6 träd i ett svårbevuxet brant område med tunt jordskikt kan inte anses vara en tillräcklig kompensationsåtgärd för ett en ödeläggelse av ett stort natur- och rekreativsområde.

Även under byggskedet påverkas gator, parker och offentliga platser genom stora öppna schakt och omkringliggande inplankade byggarbetsplatser med byggbodas, upplag och arbetsmaskiner och lastbilar som skall komma fram och tillbaka. Detta leder även till buller och störningar pga. av arbeten och mängder av transporter dagligen under en längre tid.

Stora värdefulla rekreativmiljöer påverkas, vissa med påtaglig skada och irreversibla konsekvenser för natur- och kulturmiljön.

Andra mer yteffektiva exploateringsalternativ till kommunens och byggherrarnas nuvarande planer kan bevara en betydligt större del av grönområdet, som då kan utvecklas på ett naturligt sätt och fortsätta berika rekreativ- och friluftslivet.

De stora arbetsplatserna, transporter, begränsad framkomlighet för fotgängare och cyklister, buller, vibrationer och byggdamm berör många människor under lång tid. För äldre människor blir det sista minnet av sitt bostads- och rekreativområde som ett totalt byggkaos.

För många barn blir det några år med buller och störningar, samt svårigheter att ta sig till skola och vänner och lekplatser. Det blir en stor del av deras enda barndom de kommer att minnas. För barnen försvinner värdefulla lekplatser och rekreativsytor.

De sociala och mänskliga konsekvenserna är stora. Försämring på folkhälsan kommer att vara avsevärd, både under byggtiden och därefter om stora rekreativområden försvinner. Buller och luftföroreningar under byggtiden sänker omgivande stadsmiljöers livsbetingelser på ett mycket negativt sätt under flera år. Om träd och grönområden försvinner i så stor omfattning, blir effekten av buller och föroreningar större.

Kommunen ser befintliga naturmiljövärden som helt underordnade bostadsbyggandet. Men utan gröna lungor med rekreativmöjligheter för barn och vuxna så förstörs sakta staden. De värden som går förlorade är oersättliga.

9. Kulturmiljön

Detaljplanen tar inte tillräcklig hänsyn till Miljöbalken 3 kapitel 6§, som anger att *"Mark- och vattenområden samt fysisk miljö i övrigt som har betydelse från allmän synpunkt på grund av deras naturvärden eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön"*.

En byggnadsminnesförklaring borde övervägas för de kulturbyggnader med störst värden.

Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län konstaterar i skriften Kulturmiljöer av riksintresse,; *"Stora delar av Göteborg har så stora kulturhistoriska värden att de är av riksintresse enligt Naturresurslagen. För att kunna ta till vara dessa värden krävs ett gemensamt ansvarstagande mellan stat, kommun och de som äger och använder dessa bebyggelsemiljöer."*

Detta gäller även det område som nu planeras att exploateras i Östra Kålltorp. Den antagna detaljplanen visar inte att tillräcklig hänsyn tagits till Naturresurslagen och Länsstyrelsens önskemål.

Under byggskedet kommer schakt, byggplank, kranar, lastmaskiner, masstransporter att dominera stadslivet och gatuperspektiven på ett påtagligt negativt sätt. Det kommer även att orsaka påtaglig och irreversibel skada på kulturhistorisk miljö och på stadsnaturen längs stora delar av den planerade sträckningen av projektet.

Byggherrar och kommunen har inte visat hur de kan garantera att stor påtaglig skada kommer att undviks.

10. Buller

Bygget kommer att orsaka mycket buller under en längre tid. Vid byggandet kommer det att uppstå mycket starka ljudnivåer från byggverksamheter. Det är svårt att reducera sådana bullernivåer och vibrationer. Verksamheternas maskiner är rörliga, bullriga och svåra att avskärma, då särskilt sprängning och pålning. Vibrationer vid spontning, pålning och kompaktering av jordmassor är exempel på arbeten som inte kommer att kunna reduceras i någon större utsträckning. I många fall kommer det vara svårt att hålla riktvärden för byggbuller, samt att stomljuds nivåerna kan överskrida projektspecifika krav för bostäder och övrig känslig bebyggelse.

Det är under byggskedet som det uppstår påverkan från buller och vibrationer. Orsakerna är:

- Byggbuller, vibrationer och stomljud från arbetsmaskiner i anslutning till schakt och sprängning
- Pålning, spontning och schaktning och byggnation
- Ökade bullernivåer på grund av trafikomläggningar och transporter
- Vibrationer från tunga transporter med massor som berg och lera och byggmaterial
- Buller från vägtransporter till och från byggarbetsplatser

Det kommer även att bli förändringar av vägtrafikens bullernivåer under byggskedet pga på omfördelning av trafik och avstängningar eller begränsad framkomlighet. En del gatuavsnitt får mycket ökad trafik och därmed förhöjda ljudnivåer i samband med trafikomläggningar både i byggskedet och efteråt.

11. Slutsats

Föreningen Trädplan Göteborg anser att projektet innebär en stor miljöpåverkan, och att Föreningen därmed har klagorätt.

Föreningen Trädplan Göteborg anser att det är nödvändigt att Länsstyrelsens beslut undanröjs och kommunens antagandebeslut upphävs för att göra det möjligt att ompröva planerna för Östra Kålltorp. Den antagna detaljplanen bryter mot regleringar i bl.a. EUs

Habitatdirektiv, PBL och miljöbalken på ett flertal punkter. Alternativ med mer yteffektiv bebyggelse bör utredas och planer tas fram i samverkan med de boende i området, samt med större respekt för de natur- och kulturvärden som finns i detta unika område.

Föreningen Trädplan Göteborg vill att Göteborgs Stad tar bättre ansvar för framtiden och planerar nya bostäder i samklang med berörda parter och med hänsyn till de befintliga kultur- och naturmiljöerna. Även kommande generationer bör få möjlighet att uppleva gamla träd och unika väl bevarade stadsmiljöer med tätortsnära natur.